MODA I ZARZĄDZANIE

Katrin Brack

Nie musimy patrzeć na datę, kiedy zostało wykonane zdjęcie, od razu wiemy, z którego okresu pochodzi – bo mówi nam to moda…

Moda! czyli to, co się nosi

Lata 50te

Lata 70te

Lata 60te

Lata 80te

Moda! czyli to, co się nosi

Moda! czyli to, co się nosi

A co jest modne teraz???

Często jest tak, że łatwiej nam określić, co było modne kiedyś, niż, co jest modne obecnie. To dlatego, że to co aktualnie modne wydaje się „oczywiste” i „naturalne”

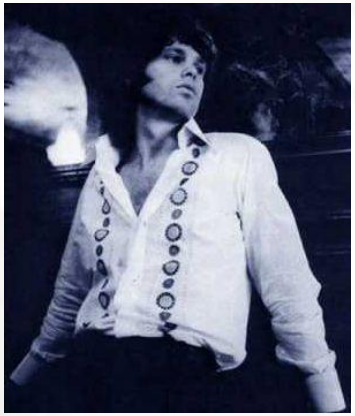

Moda męska także ikoniczna

Moda mówi nam też, jak mieszkamy

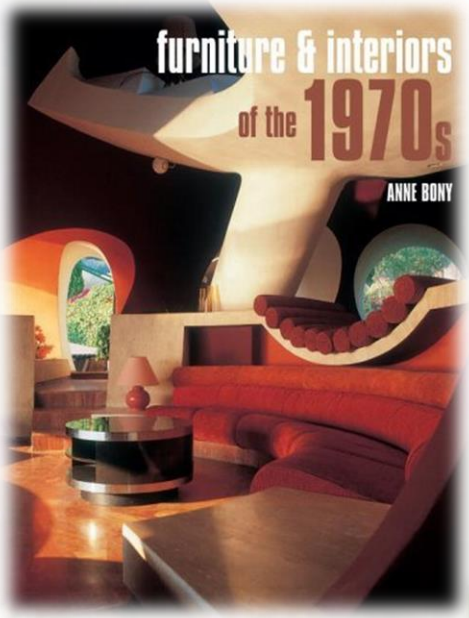

Nowoczesne lata 70te

Funky 60s

Minimalizm lat 90tych

Szykowne lata 80te

Moda, - czyli jak mieszkamy

Kuchnia otwarta, lata 2000te

Hipsterskie wnętrze!?

Moda określa *gdzie* mieszkamy

Stylowe lata 60te

Geometryczne lata 70te

Nowe tysiąclecie?

Moda! Czyli *gdzie* mieszkamy

… a może tak?

Moda, moda, moda!

Moda przemija – ale czasami staje się kultowa i zostaje z nami jako część naszej kultury

Nokia 3310

Dziś modne, jutro *passé*

Moda

Trendy:

- W sztuce
- W literaturze
- W światopoglądzie
- W nauce
- Właściwie w każdym obszarze życia społecznego są mody

Moda w zarządzaniu

1960te: Warsztaty i szkolenia dla załogi

Moda w zarządzaniu

1970te: *Sensitivity training* w biurze

Moda w zarządzaniu

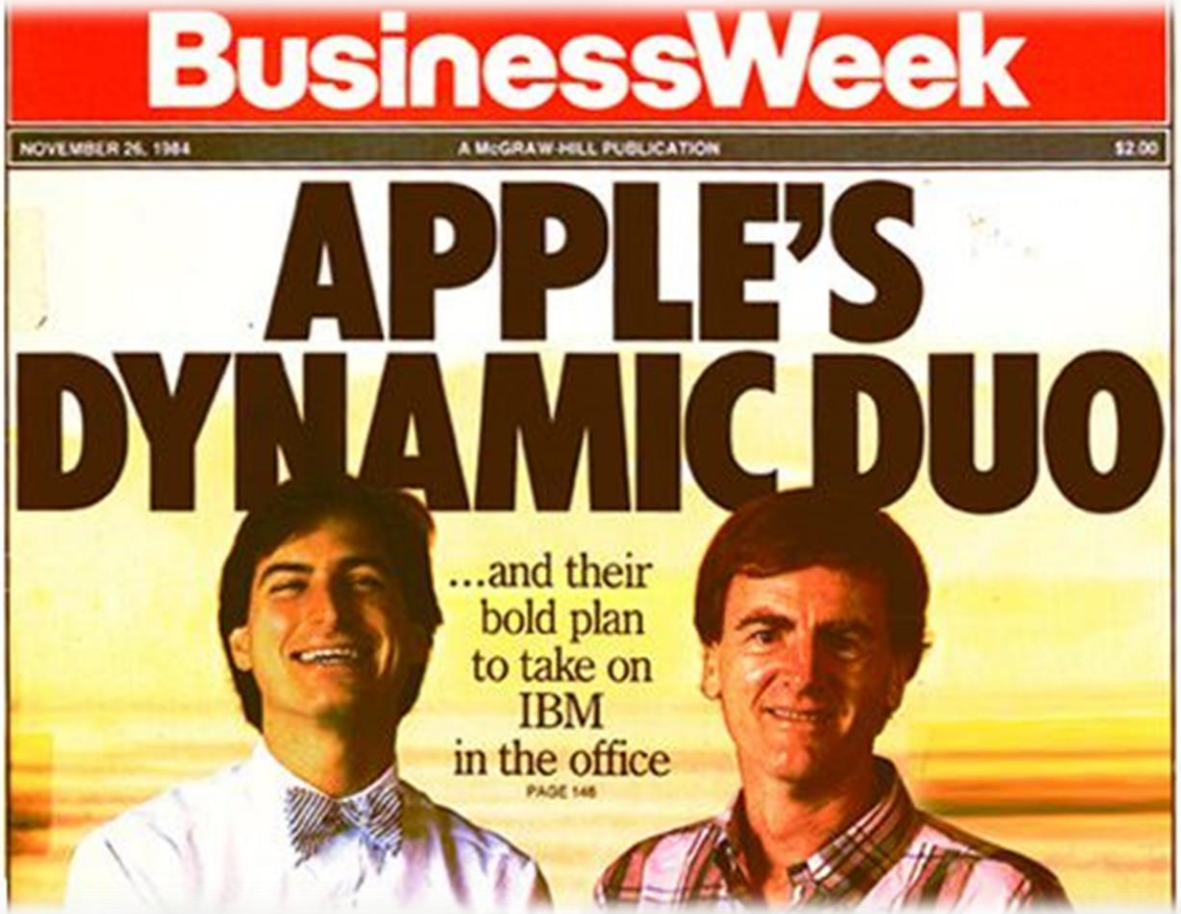

1980s: Moda… na zarządzanie!!!!

Moda w zarządzaniu

1990te: *Team building* na łonie natury

Moda w zarządzaniu

Lata 2000: the romance with finance

Moda w zarządzaniu

Teraz: megaprezesi, CEO:s

Ujęcia zorientowane na stan

Opisują i definiują

Moda to…

- Thorstein Veblen (1899/1994) – moda jest sposobem na promowanie ostentacyjnej konsumpcji (*conspicuous consumption)* w kontraście do produktywności:
- *Kanon [moda] klas próżniaczych wymaga ścisłej i pełnej bezużyteczności; jako że instynkt człowieka pracy domaga się działania celowego* (p.159).

Moda to…

- Ada Heather Bigg (1893/1973):
- *O tym, że moda nie realizuje żadnego sensownego celu wie doprawdy spora ilość myślących mężczyzn i kobiet (…). [T]o, co rozumieja pod tym pojęciem to serią częstych zmian nie wyznaczonych przez względy praktyczne. (…) Ta oto okoliczność wytycza wyraźną granicę między tym, co składa się na Postęp, a tym co stanowi Modę* (s. 35).

Moda to…

- Edward Sapir (1931):

Moda to zwyczaj udający odchodzenie od zwyczaju (s. 140)

Moda to…

- Edward Sapir (1931):
- *Ogólna tęsknota za tym, by się wyzwolić z okowów zbyt dobrze uregulowanej egzystencji jest silnie wspierana przez nieustanne marzenie o czynienie bardziej atrakcyjnym tak siebie jak i wszelkich obiektów miłości i przyjaźni* (s. 140).

Moda to…

- Elisabeth Wilson (1985):

Bezcelowość mody, tak nienawidzona przez Veblena, jest dokładnie tym, co czyni ja wartościową*. To właśnie w tym zmarginalizowanym obszarze przygodności, dekoracyjności, nieistotności tkwi nie tylko nowa estetyka, ale z niego powstać może cały nowy kulturowy porządek. Pomiędzy szczelinami chodnika rosną chwasty, które zaczynają rozsadzać strukturę* (s. 245).

I nagle! Pojawiła się moda na kolorowe stroje i melodyjne piosenki…. „The summer of love” 1968

Pojawienie się młodzieżowej mody w muzyce, ubiorze i stylu życia zwanej „dziećmi kwiatami” lub „hippisami” było zarazem zwykłą modą, jak wiele, lecz także nieodwracalnie zmieniło kulturę współczesną, powodując nagły zwrot w kierunku tendencji demokratyzujących, emancypacyjnych, pojawiła się pochwała powszechnej twórczości i dobra wspólnego i wiele ruchów odnowy we wszelkich obszarach życia.

Tak więc zwykła banalna moda spowodowała rewolucję – może równie ważną, jak rozruchy na ulicach i zbrojne powstania z innych epok.

Moda jest stałym elementem kultury i cywilizacji…

Paradoksalnie jednak – jest elementem zawsze zmiennym. Co więcej, jest jednym z najmniej przewidywalnych zmiennych elementów kultury. Popatrzcie Państwo na ten film futurologiczny z lat 1960tych, przepowiadający technologie naszych czasów – jest stosunkowo trafny, prawda?

https://www.youtube.com/watch?v=cGWZpKYYc_Y

A teraz popatrzcie Państwo na design i stroje w tym filmiku z lat 1950tych. Raczej mniej trafne…

https://www.youtube.com/watch?v=r8zxMxQ0iuo

Ujęcia zorientowane na proces

Opowiadają, skąd biorą się mody i co z ich funkcjonowania wynika

Homo urbanus…

Człowiek od zawsze lubił modę. Moda jest stałym elementem każdej kultury.

Nie tylko próżność…

Moda inspiruje, wyzwala marzenia…

Giacomo Trécourt

Moda ma swoje miejsce i czas

Japonia, epoka Edo

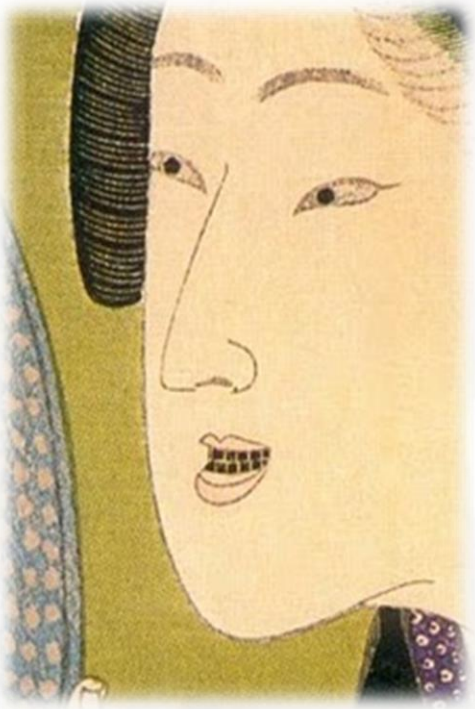

W średniowiecznej Japonii czarne zęby były szczytem mody. Praktyka czernienia zębów znana była jako *ohaguro.* Aż *do* 12ego wieku kobiety z czarnymi zębami widziane były jako szlachetnie, szykowne i piękne. Niektóre dziewczynki zaczynały czernić zeby już w wieku 10 lat. Naturalność i okazywanie uczuć były bardzo pospolite i ordynarne.

Moda ma swoje miejsce i czas

Europa, wiek XIX

Elegancka dama nosiła w tym okresie niezwykle obszerne spódnice układające sie w kształt klosza (krynoliny). Obcisłe stroje kobiece były symbolem pospolitości i wulgarności.

Moda ma swoje miejsce i czas

Europa, wiek XVIII

Wachlarz był absolutnie niezbędnym dodatkiem dla szykownej damy. Bo jak można bez wachlarza flirtować, okazywać zdumienie, skruchę, niedowierzanie, jak wyrażać dezaprobatę, jak w ogóle się porozumiewać bez tego arcyważnego “dodatku”?

Moda jest historyczna

Edward Sapir (1931):

- *Moda to zdecydowanie historyczne pojęcie. Każda konkretna moda staje sie wybitnie niezrozumiełą gdy ja wyjąć z jej miejca wśród sekwencji form* (s. 140).

Moda ma różne oblicza

… inne dla każdego…

Christian Dior haute couture

Moda ma różne oblicza

… inne dla każdego…

O tym, co w danym miejscu i czasie uważamy w modzie za atrakcyjne zależy wiele czynników, takich jak klasa społeczna, wiek, przynależność do subkultur profesjonalnych, młodzieżowych, aspiracje, poglądy polityczne a także – w mniejszym stopniu – poczucie estetyki i preferencje

Moda a ludzie

Można wyodrębnić nowatorów, wczesnych naśladowców (early adopters), wczesną i późną większość i maruderów (Rogers, 1962)

Moda a ludzie

… zdarzają się też oryginałowie – ponad modą? Poza modą?…

Wyglądają zawsze tak samo – lub zawsze inaczej…

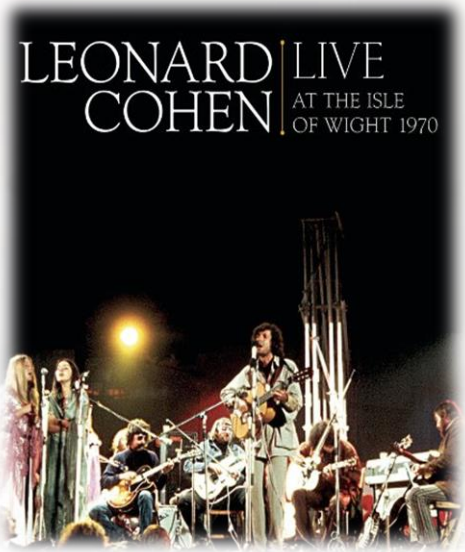

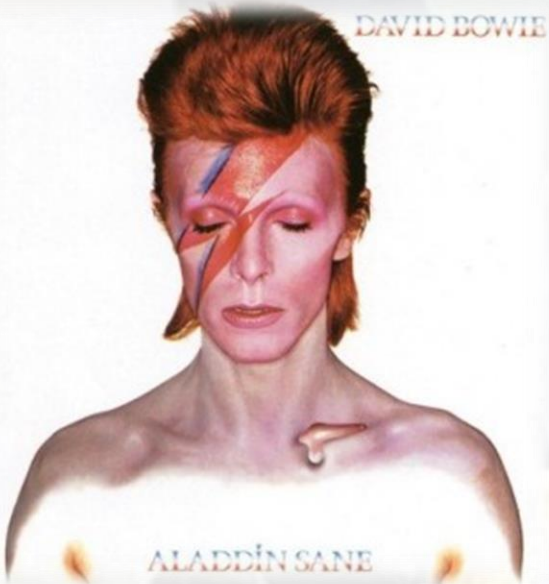

Leonard Cohen śpiewa *Suzanne* w 1970 roku, Isle of Wight

https://www.youtube.com/watch?v=n_56ep729TE

Jak ocenić modę w zarządzaniu?

- Czy jest potrzebna?
- Czy jest poważna?
- Co jest warta?
- Kto jej ulega?
- Kto nią kieruje?
- I w ogóle – po co komu moda w zarządzaniu?

Moda a zarządzanie

- *It's a fad*… To kaprys, przejściowa moda
- Krzysztof Klincewicz (2005) – menedżerowie są podatni na mody
- David Collins (2000) – zarządzanie pełne jest trendów i sloganów

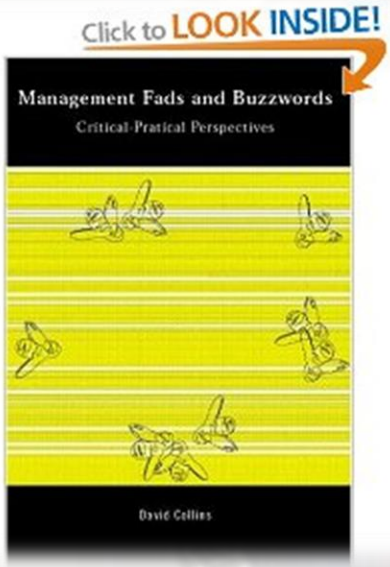

Moda a zarządzanie

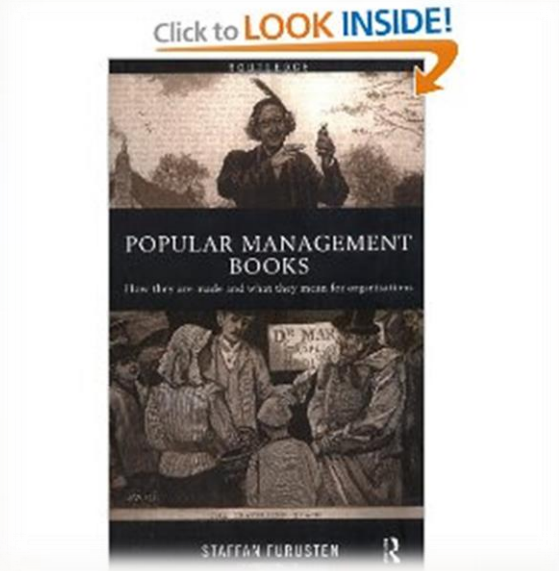

- *It's a fad… a* serious *fad*… to poważny kaprys
- Eric Abrahamson (1996) – mody w zarządzaniu to big business
- Staffan Furusten (1999) – są częścią *mass culture*

Czy mody w zarządzaniu mają jakieś wzorce?

- Stephen Barley & Gideon Kunda (1992) – moda na zarządzanie „miękkie” i „twarde” w zależności od cyklu koniuktury

Po co moda w zarządzaniu?

Kjell Arne Røvik (1996):

- *Moda to społecznie stabilny mechanizm który stale wytwarza zmianę* (s. 155).
- Moda jest potrzebna menedżerom, by bez destabilizowania organizacji wprowadzać ostrożne zmiany, eksperymentować bez wpuszczania do organizacji niepewności

Jaka jest rola mody w świecie społecznym?

Moda, ten banalny i efemeryczny element kultury ludzkiej, jak by się mogło zdawać, miewa czasami potężna i fundamentalną role równie ważną, jak prawo czy edukacja. Może powodować instytucjonalizację….

Skąd się bierze stabilność i zmiana?

Stabilność i zmiana są ważnymi społecznymi dynamikami – ta pierwsza, ku zachowaniu istniejących struktur, ta druga – ku ich przekształceniu. Na systemowym poziomie odpowiadają za te dynamiki wielkie wzorce, podstawowe i fundamentalne, zwane instytucjami społecznymi (np. małżeństwo, rynek, państwo…)

Instytucje społeczne

Główne wzorce w otoczeniu organizacji stanowiące fundament życia społecznego, definiujące prawomocność i oferujące główne zasady życia społecznego (także organizowania). Są niekwestionowane, przyjmowane jako oczywiste w danym miejscu i czasie. Obejmują swym zasięgiem długie okresy czasu. Mają efekt stabilizujący. Richard Scott (Scott, 1995)

Woody Powell Paul DiMaggio and Woody Powell (1991).

Rządzą się logikami instytucjonalnymi.

Logiki instytucjonalne

Zestaw zasad działania i współdziałania w danej sytuacji, profesji, roli społecznej.

Ewa Filipp, *Dłonie*

Presje instytucjonalizujące

Czyli co sprawia, że wzorce stają się instytucjami społecznymi?

- Przymus (np. prawo, procedury, przepisy)
- Normatywne (kultura, np. edukacja, tradycja, wykształcenie)
- **Mimetyczne (społeczne, np. konformizm, moda)**

(DiMaggio & Powell, 1991)

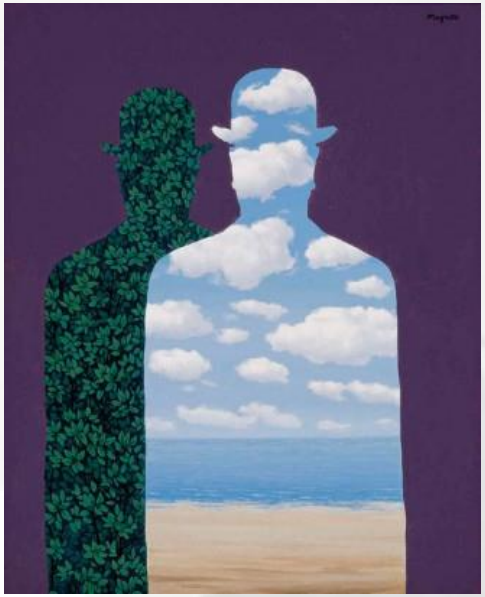

René Magritte, 'La Belle Société

Momenty definiujące w modzie, mające głębsze znaczenie, często rezonują w sztuce i kulturze z epoki….

Wim Wenders, Tokyo-Ga, rockabilly scene

https://www.youtube.com/watch?v=lZmQCIbcm6w

Jim Jarmusch, Night on Earth, the dance scene

https://www.youtube.com/watch?v=ubsRnOzN10s

Na co więc czekamy?

Na nową modę która nas odmieni….

•Martin Parker (2018) *Shut down the business school!*

„Studenci obecnie są o wiele bardziej refleksyjni, niż dziennikarzom się wydaje”.

Nie zamykajmy całkiem szkół biznesu, zmieńmy je w szkoły organizowania! W coś nowego, ożywczego, gdzie będziemy uczyć się jak zarządzać dla ludzi, dla środowiska naturalnego – nie tylko dla zysku. Młodzież wprowadzi kiedyś modę na głębsze wartości…

JMW Turner

Kim jesteśmy, dokąd zmierzamy?…

Riina Koris i Anders Örtenblad (2017) – studenci, tzw. „millenialsi” są inni niż wydaje się dziennikarzom i starszym komentatorom. W badaniach w kilku krajach Europy Zachodniej wśród studentów wyróżniono następujące grupy :

•*Replacers* (następcy), czyli zwykli kontynuatorzy, najmniej liczna i najbardziej pasywna grupa;

•*Effectiveness increasers* (efektywizatorzy), czyli „młodzi ambitni”, pragnący sukcesów i kariery; grupa energiczna ale bardzo mało liczna;

•*Pragmatic world improvers* (pragmatyczni zmieniający świat na lepsze), aktywiści; aktywna grupa, dość liczna

•*Radical world improvers* (radykalni zmieniający świat na lepsze), aktywiści-rewolucjoniści, bardzo aktywna ale niezbyt liczna grupa,

•*Reflectionists* (myśliciele) – najbardziej liczna, najmniej zrozumiana przez starsze pokolenia, poprzednie badania wręcz jej nie dostrzegają, bo jej sposób wyrazu i działania jest inny, bardziej subtelny, niż starszych pokoleń. Trudno ich zmanipulować hasłami. Tak jakby czekali (na stosowny moment?...)